

1973
Sud-amèrica
en un quatre llaunes

Jaume Torrent

Calligraf
Narrativa

1973.
Sud-amèrica en un quatre llaunes
Jaume Torrent

Edicions Cal·lígraf
Figueres, 2025

Primera edició — març de 2025

Publicació

Edicions Cal·lígraf, SL
Monturiol, 2, 1r 1a
17600 Figueres
Tel. (0034) 615 261 764
www.edicionscalligraf.com
info@edicionscalligraf.com

Correcció

Núria Garcia Caldés

Disseny i maquetació

Plàcid Busquets

Impressió

DC Plus, Serveis Editorials

© de la il·lustració de portada

Dani Torrent

© del text

Jaume Torrent Echeverria

ISBN

978-84-129965-0-0

Dipòsit legal

GI 263-2025

© d'aquesta edició

Edicions Cal·lígraf, SL

*Queda rigorosament prohibida,
sense l'autorització per escrit
dels titulars del copyright,
la reproducció parcial o
total d'aquesta obra per
qualsevol mitjà o procediment,
incloent-hi la reprografia i el
tractament informàtic. Les
infraccions d'aquests drets es
troben sotmeses a les sancions
establertes a les lleis.*

Taula

I	Barcelona	11
II	L'aposta	19
III	El Cabo San Roque	31
IV	Uruguai	53
V	Brasil	105
VI	Paraguai	115
VII	El Chaco	121
VIII	Bolívia	139
IX	Perú	199
X	Xile	227
XI	Argentina	247
XII	El retorn	287

I

Barcelona

D'entrada, res feia preveure que el 1973 havia de ser excepcional... però ho va ser i amb totes les lletres. A mesura que els mesos van anar passant la cosa es va confirmar, i ho va fer amb tanta intensitat que puc afirmar categòricament que el que va passar aquell any em va marcar la vida, i que ho va fer d'una manera decisiva.

Tot plegat havia començat a mitjans del mes de juny de l'any abans. Ja en feia dos que vivia amb la Mercè, en una mena de colomar, un cinquè pis —en realitat un sisè perquè l'edifici tenia entresol— i sense ascensor al carrer dels Àngels, a Barcelona. Com molts pisos del barri vell, el propietari havia dividit un pis gran en dos de petits, sense tenir gaire cura de mantenir una distribució coherent. Al que nosaltres vam llogar li va tocar la part de la cuina, antiga però gran, fins i tot amb rebost, però a canvi, la sala de bany es devia quedar a l'altre pis, perquè en el nostre tan sols hi havia un vàter petit dins un habitatge minúscul, i en el qual encara van encabir, sense cap mirament estètic, un plat de dutxa i un desaigua a terra

just al davant la tassa del sanitari, de manera que podies dutxar-te assegut, i fins i tot fent dues feines a l'hora.

Hi havia dues habitacions dobles amb finestra, una que donava al pati de l'illa i l'altra al celobert, que complien àmpliament la funció de ventilar, encara que les vistes no fossin gaire atractives. La millor peça de l'habitatge era l'antic menjador, una sala gran amb balconada al pati interior i que en testimoni de glòries antigues conservava la llar de foc, amb frontal i lleixa de mabre blanc amb vetes grises. Un luxe més aparent que útil, com es va revelar el dia que sens va acudir fer-hi foc. Al cap de cinc minuts, quan encara estava bufant les flames tot just incipients, ja teníem el veí de l'altre mig pis trucant insistentment a la porta perquè se li estava omplint la casa de fum. Sembla que quan van fer la divisió es van carregar la sortida de la xemeneia i el fum marxava per on podia. Aquí es va acabar el suposat confort de la llar de foc.

Ens havíem aparellat feia poc, quan vam abandonar la comuna urbana que compartíem amb set persones fixes, més les que anaven passant. La nova llar estava a cinc minuts del Mercat de la Boqueria i mai més hem tornat a menjar tan bé i tan barat com llavors. Normalment, a migdia tornàvem junts de treballar la Mercè i jo, i llavors hi passàvem. Les dones d'algunes parades ja ens coneixien, i quan estaven a punt de tancar ens oferien a cap preu suculències que els quedaven i que no podien tornar a la cambra frigorífica.

Per raons no precisament gastronòmiques, recordo d'aquell pis especialment un fet que ens va passar el mes de desembre de l'any 1972. La història sembla un guió d'una pel·lícula americana: faltaven pocs dies per Nadal, feia

la fred pròpia d'aquestes festes, els carrers estaven il·luminats i se sentien nades per la ràdio. Un migdia, una amiga de l'antiga comuna es va presentar a casa amb una parella de la nostra edat, en Miguel i la Verónica, els havia trobat caminat per la Rambla sense saber a on anar i li havia sabut greu que aquells dies de Nadal es quedessin al carrer, llavors havia pensat que, a nosaltres, que teníem una habitació extra, no ens faria res acollir-los a casa uns dies.

Vam quedar una mica sorpresos de la generosa disposició del nostre pis per part de l'amiga, però no era qüestió de traïr els principis solidaris que havíem defensat aferrissadament en converses que es feien eternes arreglant el món, mantingudes a la comuna. Així va ser com tot d'una vam passar a tenir hostes a despesa a casa nostra. I no uns hostes qualsevol; eren uruguaïans, fins aquí tot normal però en Miguel era músic, flautista clàssic per ser més exactes, després vaig saber que va arribar a formar part de l'orquestra simfònica d'Israel. Un flautista. Doncs que bé, vaig pensar, però us ben asseguro, que el que en un principi pot semblar un company de pis atractiu, pot convertir-se ràpidament en una autèntica tortura de les més exòtiques.

L'home, que se l'hi ha de reconèixer que era treballador, es passava el dia assajant, però si deixem de banda l'acreditada «gota malaia», no crec que hi hagi gaires turments més cruels i sofisticats que un flautista fent escales musicals, una vegada i una altra, sense parar. Tant, que algunes tardes quan tornàvem de la feina la Mercè i jo ens vèiem obligats a escampar la boira per no assassinar-lo.

Eren els volts de Nadal, dies de pau i de concòrdia, així que aguantàvem el flautista amb paciència franciscana. Per contra, la Verónica, la seva parella, era una dona encantadora, amigable, xerraire i, de vegades, fins i tot aconseguia que el torturador flautista aturés les seves rel·lades i que, per una estona, la pau tornés al pis.

Afortunadament, tot a la vida té un final, i allò ja es veia que no podia durar. Dues coses van fer vessar el got de la paciència. Abans d'explicar-les, faré una prèvia que té la seva importància: la parella d'hostes eren vegetarians i ho professaven amb un cert orgull davant d'uns carnívors com nosaltres. Tornem als fets: el dia abans de Nadal el meu pare ens havia regalat un pernil de Jabugo, que teníem penjat al rebost de la cuina. Tot just l'haviem encetat per comprovar que efectivament era molt bo. El vam embolicar curosament amb una coixinera perquè respirés, esperant que passessin les festes per atacar-lo de debò.

A la tarda vam marxar del pis per anar a celebrar el sopar de la Nit de Nadal amb la família, avisant en Miguel i la Verónica que marxàvem dos dies a casa dels pares a fer els nadals i potser també el dinar de Sant Esteve, i que ells es quedaven com a únics habitants del pis, que podien disposar-ne com si fossin els amos. Ens desitjàrem mútuament bones festes i vam marxar.

El dia de Sant Esteve a la tarda, quan vam arribar al pis, ells no hi eren. Deixàrem les coses a l'habitació. Vaig anar a la cuina a fer un tall del preuat pernil. En obrir la porta del rebost em va sorprendre que la funda de coixinera que el cobria era bruta, com grapejada i mal lligada. La vaig descordar i davant dels meus ulls va aparèixer la

pota de porc destrossada, com si un gos l'hagués atacat rabiosament a mossegades. Un desastre! Una tragèdia! Em va agafar una mala llet de les grosses, amb el ganivet a la mà, mentre cridava a la Mercè, que quan va veure l'escena va quedar paralitzada.

- Que no eren vegetarians?
- Pels collons vegetarians! Ja ho veus.
- Què fem?
- Almenys demanar-los explicacions.

Vaig deixar el ganivet per evitar mals majors i vam anar a jeure una estona. Quan van arribar ja estava més calmat, i els vaig demanar què havia passat amb el nostre pernil de Jabugo.

Les explicacions van ser molt simples: havien volgut tastar quin gust tenia perquè tothom deia que era tan bo i, quan ho van haver fet, ja no van poder parar. Com que els havíem dit que disposessin de la casa, havien pensat que a nosaltres no ens faria res que haguessin menjat una mica de pernil.

La destrossa era perquè no tenien ni idea de com es tallava i ho van fer com qui escorxa un animal.

No sé com vam superar aquell tràngol sense, com a mínim, fer-los fora de casa. Però el cert és que van passar les festes i la Verónica i en Miguel seguien al nostre pis, amb la seva omnipresent flauta eixordant-nos cada dia dels dies. La convivència s'anava deteriorant i de retruc la nostra relació de parella, ja que ens acusàvem mútuament de ser els responsables de tenir-los a casa.

Però no va ser això el que va precipitar les coses, sinó el que ara us explicaré: uns deu dies després de les festes nadalenques, en tornar de la feina, ens vam trobar la

nostra habitació ocupada per una senyora gran, que jeia al nostre llit dormint plàcidament. Abans de poder dir res, se'ns va acostar en Miguel, dient-nos amb la mà que guardéssim silenci:

—*Perdoná, pero es mi madre que acaba de llegar del Uruguay y está muy cansada.*

—*Y épor qué no la habéis puesto en vuestro cuarto?*
—li vaig dir jo una mica mosca.

—*Pensamos que tal vez hoy no vendríais y además vuestra cama es más ancha. Por favor dejála dormir.*

Empipats, ens en vam anar a la cuina seguits d'en Miguel.

—*En cuanto despierte me la llevo a la pensión del primer piso. Pero ahora dejála.*

Vam agafar la porta i anàrem al pati de la biblioteca central, que estava al costat de casa, per esbravar-nos una mica. Quan vam tornar a pujar, la mare, el fill i la Verónica havien desaparegut. Però no per gaire estona, ja que al vespre, cap a quarts de dotze, els dos joves van arribar i se'n van anar directament a la seva habitació sense dir-nos res.

Per la nostra banda, ja feia unes hores que érem al llit, barallant-nos. Havíem arribat a la conclusió que la situació era inaguantable i que havíem de posar-hi fi abans no es compliqués més. Així que, quan vaig sentir que tanquen la porta de la seva cambra, em vaig aixecar d'una revolada i me n'hi vaig anar, en pijama. Vaig picar a la porta. En Miguel em va obrir, encara vestit.

—*Miguel, esto no se puede aguantar, lo siento pero mañana tenéis que iros de esta casa.*

I sense esperar resposta, vaig girar cua cap a la nostra habitació.

L'endemà a primera hora van sortir un moment, no més de deu minuts. Quan van tornar, van fer les maletes i ens van dir que es traslladaven a la pensió del primer pis. La Verónica, molt simpàtica, es va acomiadar amb petons i donant-nos els telèfons de casa dels seus pares i els d'en Miguel a Montevideo, per si un dia hi anàvem. El comiat d'ell va ser una frase lapidària:

—*Yo jamás pondría unos extraños en mi casa.*

La seva taxativa afirmació ens va deixar de pasta de moniato i amb una certa sensació d'haver fet el préssec. Després, ja més calmats, vam pensar que ja estava, i que allò quedaria com una anècdota a les nostres vides: el pas, pel pis del carrer dels Àngels, del flautista i la seva xicota. Però la vida dona moltes voltes i en Miguel i la Verónica tornarien a aparèixer d'una manera ben diferent al cap de no gaire temps.

II

L'aposta

Feia una estona que la Mercè i jo havíem arribat al bar del costat de la parròquia del Taulat del Poble Nou. Ens hi havia citat l'Antonio per parlar-nos d'un projecte que segur que ens interessaria, ens havia dit.

Vam demanar unes patates braves i dues canyes. Érem a finals de juny de 1972 i feia un any que l'havíem conegut allà mateix, a l'escola nocturna d'adults que hi havia als locals de la parròquia, i ens havíem fet amics. L'Antonio era un home especial, andalús de Càrtama, i parlava amb un accent que de vegades costava d'entendre'l; havia estat cabrer al seu poble, com Miguel Hernández, per qui sentia devoció, i com ell era poeta. Treballava de lampista. De cabells foscos i arrissats, el somriure li anava per davant. Quan va entrar ens va saludar des de la porta.

—*iCoño! Qué puntualidad.*

—*Estabas tan misterioso cuando llamaste que estamos acojonados. ¿Qué es eso tan importante que nos tienes que contar?*

—*Un momento, todo llegará a su debido tiempo. Dejádme pedir una cerveza que vengo seco.*

El cambrer va portar una altra canya. Va fer-hi un glop i va picar una patata.

—*¿Sabéis que había echado unos papeles para ir a trabajar a Sudamérica?*

—*Sí, nos lo habías dicho. ¿Y qué? ¿Te han contestado?*

—*Hace una semana, cuando os llamé. Ya tengo el contrato, es para seis meses en Bolivia y después ya veremos.*

—*¡Joder! ¿En Bolivia?*

—*Sí, en Santa Cruz de la Sierra, que está más bien en la parte de la selva, no en el altiplano.*

—*¿Y cuándo piensas irte?*

—*Si todo va bien, el mes que viene.*

Ens va deixar bocabadats. Al llarg del curs havíem parlat moltes vegades del seu projecte d'anar a treballar a Sud-amèrica, però no pensàvem que fos tan seriós. Vam acabar les braves i vam demanar una altra ronda de canyes. L'Antonio ja havia contactat amb un parell de persones que li havien assegurat una bona rebuda, i li havien dit que un lampista com ell, allà tindria feina per no parar. Estàvem tots embalats i ja ens veiem visitant el llac Titicaca. Tanta era l'eufòria que, imprudent, li vaig dir:

—*Si tú vas a Bolivia y te quedas un tiempo, Mercè y yo iremos a verte antes de un año.*

—*Me lo apunto, pero no me lo creo.*

Van passar els dies i en menys de tres mesos l'Antonio se'n va anar a Bolívia. Des d'allà ens enviava postals regularment cantant les meravelles del país i la bona acollida que havia tingut entre la nombrosa colònia d'emigrants

espanyols, ens convidava a anar-hi i ens recordava la promesa que li havíem fet.

No era fàcil, i no tant per la feina, ja que els dos érem professionals liberals; la Mercè com a dissenyadora d'estampats per a roba en un estudi col·lectiu, i jo advocat en un despatx laboralista que havíem creat en règim de cooperativa amb altres amics, sinó pels sous, que amb prou feines ens permetien pagar el lloguer del pis on vivíem i arribar a final de mes.

La veritat és que ens moríem de ganes d'anar a visitar el nostre amic. Els darrers tres anys havíem anat a Àfrica unes quantes vegades, fins i tot havíem fet la volta del ralli París-Dakar originari, abans que l'inventessin, però Sud-amèrica era una altra cosa. Un oceà pel mig i disset dies de travessia en vaixell era veritablement allunyar-te del teu món. Fer un salt al buit. Amb la Mercè teníem la sensació que era el viatge definitiu, aquell que o el fèiem llavors o mai més el podríem fer. Altres factors ajudaven a considerar-ho d'aquesta manera, jo feia dos anys que havia acabat la carrera de dret i juntament amb altres companys amics havíem creat el Col·lectiu d'Assessorament Jurídic Societat Cooperativa, i cada cop teníem més feina. La situació del país era complexa, hi havia una oposició clandestina i els despatxos laboralistes érem una mena d'iceberg del qual emergia la part del professional liberal i per sota estava la feina soterrada d'ajuda i col·laboració amb els sindicats clandestins. Feia pocs dies, el 24 de juny de 1972, s'havia produït la caiguda de tota la cúpula de Comissions Obreres que estava reunida en un convent de Pozuelo de Alarcón. La situació era molt tensa, i allò podia desencadenar una

repressió en cadena. Al despatx, les informacions rebudes encara eren molt escasses.

La proposta d'anar a Sud-amèrica era molt temptadora, doncs, i si no ho fèiem ara, cada cop seria més complicat. Un altre element determinant de la urgència era que, des que amb la Mercè érem parella ja començàvem a mirar-nos, amb desig de tenir-ne, els nens petis que jugaven als jardins del claustre de l'antic Hospital de la Santa Creu, molt a prop de casa.

Seguien passant els mesos. La feina al despatx augmentava i al nostre voltant tot bullia, Franco acabava de nomenar un govern presidit per l'almirall Carrero Blanco i el moviment obrer, malgrat l'empresonament de la cúpula de CCOO, seguia endavant. La societat estava canviant, la invasió turística havia portat aires de llibertat als què ningú volia renunciar i de la mateixa manera que es va deixar de fabricar el SEAT 600, amb ell moltes coses van quedar enrere. Es percebia el final de Franco i el de la dictadura. El PSUC, el partit comunista català, tenia una presència efectiva en els moviments d'oposició al règim, al nostre despatx més de la meitat dels membres hi pertanyien.

Periòdicament, l'Antonio seguia enviant notícies més o menys surrealistes en un llenguatge poètic i, sempre conclòia les cartes recordant la promesa que li havíem fet.

Les ganes hi eren però, com sempre, faltava el més important, els diners. Els nostres ingressos eren eixuts i els estalvis inexistents.

Vam analitzar diverses possibilitats de capitalitzar-nos, però totes topaven amb el mateix inconvenient, havíem d'involucrar-hi terceres persones, fossin familiars o amics que avalessin els possibles crèdits personals. I això ens cos-

tava de fer, no volíem proposar-ho a ningú. Fins que un dia se'ns va acudir una idea lluminosa que a tots dos ens va semblar fantàstica per obtenir un capital lícitament, i a més d'una manera no gaire complicada: casar-nos!

Ens casaríem i faríem una llista de noces com Déu mana. Com que ja feia dos anys que vivíem junts i teníem el pis muntat, ens vendríem els regals que ens fessin i amb el resultat obtindríem el capital necessari per comprar els passatges i anar-nos-en al Nou Món. Érem uns genis de les finances! Com podia ser que no se'ns hagués acudit abans!

Vam estar uns quants dies sospesant pros i contres, el principal dels quals era acceptar la institució matrimonial, o més ben dit, tot el cerimonial del casament per l'església, quan llavors ja exercíem d'ateus convençuts. Per sort, feia poc s'havia obert una nova porta, el franquisme havia afluixat en la seva identificació amb el catolicisme i començava a acceptar els matrimonis civils.

No teníem amics o coneguts a qui preguntar com anava aquest tema, així que vaig anar directament al jutjat a informar-me de com ho havíem de fer. La primera sorpresa la vaig tenir quan el secretari em va dir que, per tramitar els papers pel matrimoni civil, el primer que necessitava era un certificat d'apostasia dels dos contraents expedit per la parròquia a què pertanyíem. Havíem de demostrar que ja no érem catòlics, si no el concordat amb la Santa Seu obligava al matrimoni eclesiàstic.

Carai! Després de tants anys d'escola de frares i de terrors infantils a la condemna eterna, la paraula apostasia feia respecte. Però no hi havia altre remei, si ens volíem casar pel civil havíem de demostrar que ja no érem catòlics,

ja que en aquella Espanya franquista tothom era catòlic per definició i pel que es veia els catòlics no es podien casar pel civil.

Haviem de complir el tràmit. Recordo que quan vaig anar a la parròquia de Sant Carles Borroneu, que era la del meu barri, el capellà era tan ignorant com jo dels papers que havia d'omplir per acreditar l'apostasia. Així que, després de preguntar-me si m'ho havia pensat prou bé, i de recordar-me que el que volia fer era un pas molt transcendent per a un catòlic, em va dir que hi tornés la setmana entrant a buscar el certificat que li demanava, que miraria d'assabentar-se com ho havia de fer.

Amb la Mercè, el capellà de la seva parròquia va ser més insistent, no per res la seva família era més coneguda a la seva parròquia que no pas la meua. Finalment a tots dos ens van donar el certificat d'apostasia, un paper timbrat, segellat i signat que no recordo pas què deia, però que ràpidament vaig portar al jutjat. No hi havia acumulació de feina, però abans de fixar la data s'havien de penjar els edictes corresponents, per si algú tenia algun impediment.

Al final, ens van donar data pel 17 d'abril de 1973 a les 12 del migdia.

La part més complicada estava feta, ara faltava veure si la següent seguiria el guió que havíem previst. Vam anar a COESA, uns grans magatzems del centre, a prop de la plaça de la Universitat, especialistes en objectes per a la llar, on vam seleccionar els que ens van semblar més atractius per a possibles compradors i que la majoria no necessitàvem, com ara: coberteria, vaixel·la, copes, gerros, atuells de cuina, alguna peça decorativa, etc. Aquesta botiga feia un tracte

en les llistes de boda: et recomprava els objectes que tu no volguessis amb un 10 % de descompte sense limitació i t'ho abonava en metàl·lic. En aquella època no s'estilava donar un número de compte i que els convidats hi ingressessin diners com a regal, era de mal gust i ningú ho hauria entès.

Arribat el dia, la cerimònia a la sala de vestes del jutjat civil, al Saló de Víctor Pradera de Barcelona, es va fer, com es diu en les cròniques de societat, en la més estricta intimitat, els nostres pares respectivament i quatre amics comptats, dos dels quals en van ser els testimonis.

Als convidats els havíem citat a dinar al restaurant més popular del barri de Gràcia: l'Alaska, especialitzat en *bodas, bautizos y comuniones* com deia en el rètol de l'entrada, que era propietat del pare d'un amic meu de tota la vida, en Jaume, que a més a més era el meu padrí de casament. Allà es van reunir tots els amics i especialment els parents que havien de fer possible el nostre viatge a Amèrica.

L'endemà de bon matí vam partir, amb el nostre Renault 4L, cap a Madrid en volta per Morella i La Iglesuela del Cid, a la província de Terol, on vam passar la nit de noces. El motiu d'un viatge tan original era que el dilluns següent, a les deu del matí, havia de defensar un estudiant d'enginyers davant del Tribunal d'Ordre Públic (TOP) —el tribunal franquista especialitzat en delictes de caràcter polític contraris al règim— per propaganda il·legal. Feia uns mesos, els grisos l'havien caçat com es caça un conill, repartint octavetes contra el règim en una estació del metro, en una andana que només tenia una sortida.

El judici va anar sorprenentment bé, tot i que el dia havia començat d'una manera ben estranya. Quan vaig

anar a la Sala de Togues a demanar-ne una, l'ordenança em va repassar de dalt a baix com si fos un sergent passant revista, i quan va arribar a les sabates va fer un grit d'espant i va exclamar:

—*Señor letrado, ¡no pensará entrar en sala con esos calcetines!*

Vaig quedar sorprès. Em vaig mirar els peus, duia un mitjons grisos, de llana.

—*Sí. ¿Por qué?*

—*No puede hacerlo así. Los calcetines tienen que ser negros, y en eso el presidente del Tribunal es muy estricto, le aconsejo que se los cambie.*

Només em faltava aquesta. A mi, que estava nerviós com un flam pel judici del meu estudiant revolucionari, a qui demanaven tres anys de presó, només em faltava la història dels mitjons.

—*¿Y dónde voy yo a comprar unos calcetines ahora, si falta media hora para empezar el juicio?*

—*Tiene tiempo. Aquí en la plaza hay una mercería.*

El client m'esperava a la porta de la Sala de Togues quan em va veure sortir esperitat.

—Ei, Jaume! On vas?

—Portes mitjons negres?

—No, són blaus, de ratlles. Per què?

—Té, guarda'm la cartera. Ja torno, no et moguis. Després t'ho explico.

Al cap de deu minuts ja tornava amb un parell de mitjons negres com el carbó. Li vaig explicar la situació a l'estudiant. Me'ls vaig canviar ràpidament, i els grisos, suats pels nervis, els vaig guardar a la cartera, juntament amb l'expedient del judici i el Codi Penal.

Malgrat aquest incident d'advocat inexpert en les formalitats extremes del tribunal madrileny, el judici va tenir un resultat satisfactori per al meu client, no derivat de l'excel·lent preparació del plet que jo havia fet, sinó d'un detall del tot surrealista.

Quan era l'hora assenyalada pel començament de la vista oral, l'acusat i jo ens esperàvem a la porta de la Sala per entrar, i llavors va sortir l'uixer, em va cridar a part i en veu baixa em va dir:

—*Señor letrado, ¿es usted el abogado del señor Miguel X que tiene señalado el juicio ahora?*

—*Sí. ¿Entramos ya?*

—*Enseguida, pero antes debo transmitirle lo que me ha dicho el ponente. Si admiten los hechos, y ya no celebramos el juicio, le absuelven.*

Em vaig queda de pedra. No entenia res. Si reconeixia els fets de què acusaven el meu client, em deia que l'absoldrien. Llavors vaig fer la pregunta més estúpida de la meua vida professional.

—*¿Me lo dirá por escrito?*

La resposta va ser contundent.

—*Oiga, ¿usted es tonto o qué? ¡No ve que se le ha aparecido la virgen!*

Suposo que amb la cara que vaig fer, li va saber greu el to en què m'havia parlat.

—*Mire, señor letrado, se lo explico en confianza porque usted es joven, los magistrados van a una cacería a Badajoz y ya llegan tarde. Hágame caso, entre en la sala con su cliente, diga que aceptan los hechos, él lo ratifica, firman el acta y sentencia de absolución.*

Ràpidament, vaig explicar al client la conversa i la

proposta. No va entendre res, però el més fotut de tot va ser la seva resposta.

—Faré el que tu em diguis.

Vam entrar. Efectivament, el president ens va preguntar si reconeixíem els fets, i encara no havíem dit que sí, que tot el tribunal ja s'estava traient les togues. Vam signar l'acta i cadascú va marxar esperitat pel seu cantó. Vam quedar sols a la sala, amb la por al cos de si havíem fet el més convenient o ens havien enredat com havien volgut i en Miquel hauria de passar uns quants mesos a la Model.

Afortunadament, al cap de quinze dies vaig rebre la sentència absolutòria per falta de proves, com l'uixer del TOP m'havia dit.

Tornats a Barcelona després de l'aventura al Tribunal d'Ordre Públic, la Mercè i jo vam anar a COESA a liquidar la llista de noces i el resultat econòmic va millorar àmpliament les expectatives més optimistes: 220.000 ptes. un cop descomptat el 10 %. No les havíem vist mai, juntes.

Amb aquest capital vam començar a parlar amb les diverses navilieres que feien la ruta de Sud-amèrica. Bàsicament dues, una genovesa i l'espanyola Ybarra, que operava amb dos vaixells bessons, el Cabo San Roque i el Cabo San Vicente, transatlàntics pensats per portar emigrants que marxaven amb la casa a sobre, i que per això mateix el preu del passatge incloïa el dret a un metre cúbic de bodega per al transport de mobles o altres andròmines domèstiques. Atès que el nostre cas no era aquest, van demanar si podíem encabir-hi el cotxe, un Renault 4L de color blau, a la part de bodega que ens tocava. Ens van dir que sí, que ho podíem fer sense cap problema. Allò va

ser un plus insospitat que millorava molt les perspectives de moviment pels països que podríem arribar a visitar els mesos que pensàvem passar viatjant.

Amb els passatges a la mà i amb dos mesos per davant —el vaixell sortia de Barcelona el mes de juny—, ens vam dedicar a solucionar tràmits burocràtics. El passaport el teníem en vigor, ens vam posar totes les vacunes que ens van dir, ens vam fer el carnet internacional de conduir i finalment anàrem al RACC a demanar el «Tríptic» del cotxe, una mena de garantia econòmica perquè no et venguessis el vehicle sense pagar impostos. Després de molt anar i tornar, ens van assegurar que per anar a Sud-amèrica no feia falta, que ja només el demanaven quan s'anava a alguns països africans.

Van anar passant els dies i a mesura que s'acostava el 31 de maig, data de la sortida del *Cabo San Roque*, el nostre pis del carrer dels Àngels es va convertir en un restaurant de sopars de comiat. Tots els amics, alguns més d'una vegada, van passar a dir-nos adeu i a desitjar-nos sort en aquest descobriment del continent americà. Ningú hi havia estat, però es veien amb cor de donar-nos consells: agafeu abrigall, que allà és l'hemisferi sud i per tant serà hivern, amagueu bé els diners no sigui que us els robin i quedeu fotuts, escriuiu sovint. Comentant la darrera carta de l'Antonio des de Bolívia en què ens deia que portéssim ampolles de conyac i llaunes de sardines amb oli d'oliva, que allà no en tenien i eren molt apreciades, les converses dels darrers sopars van anar sobre la marca de les llaunes de sardines i sobre quin conyac portar. Democràticament i després d'una llarga discussió, sobre si Torres 5 anys,

Fundador o Soberano era el licor adequat, es va arribar a la conclusió majoritària que, per triomfar amb els futurs coneguts, la millor opció era comprar ampolles de Fundador, perquè era més universal i sobretot perquè els amics de l'Antonio no devien conèixer el conyac català. Pel que fa a les sardines, ningú tenia un criteri prou definit, de manera que vam comprar les més econòmiques que vam trobar a la Boqueria. Algú va insinuar que, posats a fer, alguna ampolla de Tío Pepe també hi aniria bé, i en vam afegir un parell.

Tot aquest rebost de llaunes i ampolles, segons deia l'Antonio a la darrera carta, ens obriria portes i agrairia favors, talment com si fos caviar iranià al nostre país.

El 30 de maig, sant Ferran. És el sant i l'aniversari del meu germà, li truco per felicitar-lo. És dimecres, el dia passa a poc a poc, estem neguitosos: ja voldríem ser al mig del mar navegant a tota màquina cap a les índies occidentals.